

tem id agebat, ut tantum crimen et horrendum poenitidine cum lacrymis lavaretur, ne inveniret quos haberet ulcisci.

153. Haec quidem sententia derivatur ad quoscumque peccatores alios Deum quomodolibet offendentes, qui super semetipsos inconsolabilem dolorem debent inducere, atque maxillas et ora lacrymarum rivulis irrigare, ut nulla eis consolatio esset super terram, donec indulgentiae atque remissionis peccatorum adstipulatio haberetur.

154. Quod autem adiecit: *et super filios vestros*, ad futuram ferebatur poenam, ad confirmationem illius imprecationis quam sibi acquisierant coram Pilato, dicentes: *Sanguis eius super nos, et super filios nostros*. Si Christi huius dicti litteram tantum inspiciamus, forte hoc ideo dicebat, quia Ierusalem tradenda erat excidio Principibus Romanorum. Rationem autem retorquendae lamentationis et fletus in se ipsas Salvator adiecit, dicens: *Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beatae steriles, et ventres quae non generunt, et ubera quae non lactaverunt!* tempore nempe tribulationum venientium felix est unusquisque, comparative loquendo, qui nec filium, nec filiam, nec aliquem sibi propinquum habet, ut per eum duplicititer puniatur, cuius, si solitarius fuerit, miseria solummodo simpliciter erit.

155. Haec de temporalibus malis intelligenda sunt; quae quidem referre conantur, sicut dictum est, ad tempus quo Ierusalem a Romanis eversa est.

156. Mox autem de aeternis malis in futuro sub-

jungit, dicens: *Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos, et collibus: operite nos;* apparente nempe iudicio Dei quod peccatoribus terribiliter imminebit, vellet unusquisque peccator tunc praesidium, nedum ipsius Christi, verum etiam uniuscuiusque vel minimi iustorum, quos in hoc mundo oderunt, meruisse, ut per eorum merita tunc valerent a facie terribilis irae Dei tunc latere. Nec non ad litteram etiam intelligi potest: nam tempore iudicij omnes peccatores potius vellent a montibus et collibus operiri, quam detрудi aeternaliter in infernum.

157. Possunt etiam per has mulieres Christum sequentes, quas pie Salvator alloquitur, ab ipso tempore usque ad saecula futura praedicatores intelligi, quibus typice suadetur ut ipsi seipso flendo deplorent, mittentes semina regni Dei, et alios doceant fletum et lamentum super patratis sceleribus magis, quam super Domini passione; quam, videlicet, deplorasse, sceleribus non corruptis, emissis lacrymis et singultibus super eis, fletus est infantum et mulierum plangentium ad fabulas poetarum; aut quem audiunt recitari epitaphia varia, seu strenua mortuorum, magis dixerim lamenta somniantium, qui quem evigilaverint, in risum visa per somnia convertuntur.

IN CIRCUMCISIONE DOMINI¹

Lacrymae in meditatione passionis, quaenam efficaces.

Et mirum recolo mihi saepe vidisse, audita Dominica Passione, multos etiam sceleratos in lacrymas prorupisse; quas ut elicerem ab oculis audiendum, concionando ad populum, stulte² nescio, an perite, per pia verba saepe tentavi. Quod et feci, sicut solitum est omnibus qui declamant, maxime isto tempore, seu die quo Ecclesia Christum per sua officia recolit crucifixum. Quumque ad propria remeasse illos aspicarem, Christi passionibus et lacrymis atque virtutibus valedixisse cognovi, et de pristica conversatione nihil mali fuisse ademptum; nec tam flevisse facinora, propter quae fuit passio, quam fleverant, tolerata: quibus, et ceteris similibus gratius foret, atque salubrarius quam passionem passionis causam de-

¹ « In hac circumcisione, quae cultro lapideo fiebat, in ea tenella acetate dolor erat acerbissimus, illi praesertim, cuius ratio more aliorum infantium non sopiebatur ». (Costerus). « Ploravit ergo puer Iesus propter dolorem, quem sensit in carne sua: sed eo plorante, credisne, quod Mater potuerit lacrymas continere? Ploravit ergo et ipsa » (S. Bonav.).

² Exaggeratio pia et oratoria, quae proinde mitiori et lato sensu accipienda est.

flevisse: ipsa siquidem peccata, quae praecesserunt, atque futura sunt, Christum pati sua voluntate fecerunt. Super quibus doloribus et moeribus affici ad salutem necessarium est, etiam si super passione non tamen impie, sed pie hominum anima laetaretur.

159. Hunc igitur fletum per praedicatores suaderi debere in mulierum typo Spiritus sanctus per Ierem. 9 cap. asseruit, dicens: *Audite igitur, mulieres, verbum Dei, et assumant aures verba oris mei: et docete filias vestras lamentum, et unaquaque proxinam suam planctum, quia ascendit mors per fenestras.* Mors quidem peccatum est, quod per fenestras varias, scilicet, malarum appetitionum, quas aperit mala voluntas atque perverse per quinque corporis sensus, incautos ingreditur: cuius rei causa iubet fieri fletum atque lamentum; unde et signum de seipso eis proponit quam terribilis ira Dei super peccatores imminebit, dicens: *Quia si in viridi ligno faciunt, in arido quid fiet?* Si nempe Christus qui viride lignum erat, cuius numquam verbum defluxit, scilicet, otiosum, et tales tamen sustinuit passiones; quid flagitosi peccatores Christum tam impie persequentes, qui quasi aridum lignum sunt aeternis ignibus aptissimum, pro suis flagitiis, sustinebunt? Non dico tamen quod aliquando etiam per fletum Dominicæ Passionis non compungantur et convertantur etiam durissimi peccatores; primum nihilominus et praedicatoribus, et omnibus peccatoribus communius et magis necessarium est.

OCT. S. STEPHANI PROTOMART.

Christus amaro potu potatur.

TERTIA et ultima contemplatio pertinens ad complementum Dominicæ Passionis tria contemplanda in se comprehendit. Primo enim contemplum quam amare Christus potatur: secundo quam dire cruci affigitur: tertio quam mire a terra elevatur.

161. Primo, inquam contemplum quam amare Christus potatur. Sed ante praemittitur, ad redundantiam iniuriarum perficiendam, quod, quum duceretur Iesus ad occidendum, societatem latronum ei adhibuerunt; propterea Evangelista subdit: *Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo, ut interficerentur.* O impia crudelitas, et opprobriosa conditio malignorum! ut socios nequam habeat qui numquam fecit, nisi probatum iustitiae, amoris. *Et venerunt in eum, qui dicitur Calvariae locus, hebraice autem Golgotha.* In hoc quidem loco, secundum Hieronymum immolatus est aries pro Isaac. (GEN. xxii). Significavit enim aries ille Christi Humanitatem, atque Isaac Christi Divinitatem. Dismissa¹ ergo Divinitate, quae impassibilis est, solum Humanitas in dicto loco extitit immolata.

¹ Lato sensu verbum *dimissa* accipendum, ut patet. Unde scribit Angelicus, III, q. 46, a. 12: « Supposito divinae naturae, attribuenda est passio, non ratione di-

162. Deposita igitur cruce de dorso Simonis, ut affigeretur in illa Christus, et passionis ad irrogandam mortem asperam, instrumentis undique praesto factis, antequam satellites manus ad crucifigendum apponenter, *dederunt ei vinum myrratum bibere cum felle mixtum.* O implacabilis feritas Iudeorum! quae linguam illam mellifluam, quae docuerat dulcia verba vitae, in recompensationem, immo potius in vindictam, amarissimis saporibus cruciasti; ut claresceret luculenter quod Iudei interius repleti erant odio amarissimo contra Christum, ut verificaretur quod longe ante David Propheta in persona Christi (PSAL. LXVIII) praedixerat: *Et dererunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto.* Sed de hoc etiam infra patebit cap. 5, sequentis principialis partis.

163. Haec tamen in mysterio facta sunt, ut intelligatur quod electa vinea Synagoga Iudeorum in omne amaritudinis genus conversa est, quum propinaverit Christo corporis mortem, omnemque legis et originalis iustitiae prævaricationem; quia nihil Deo amarius per displicentiam, quam eius derelictio, eiusque procax offendio præsentatur.

vinae naturae, quae est impassibilis, sed ratione humanae naturae. Unde in epistola synodali (quae habetur in conc. Ephes, gener. III, part. 1, cap. 26 ad fin.), Cyrillus dicit: *Si quis non confitetur Dei Verbum passum carne, et crucifixum carne; anathema sit.* Pertinet ergo passio Christi ad suppositum divinae naturae, ratione naturae passibilis assumptae, non autem ratione divinae naturae impassibilis.

164. *Christus autem, quem gustasset, noluit bibere.*
 O saeva crudelitas Iudeorum! Qualia pocula apponis homini fatigato? Qualem refectionem porrigitis homini in carne iam laeso? Quales affectus compassionis ostendis homini de hoc mundo in proximo migraturo? Quum autem bibere noluisset post gustum, decernente Centurione, Sacerdotum Principibus sollicitantibus atque infestantibus, processum est ad impiissimam actionem, videlicet, ad crucifigendum omnium Redemptorem. Sed inter cetera Evangelica scripta, quae admiratione animum meum pulsant, hoc potissimum est, quod tantum, et tanti Hominis crucifixionis mysterium, dumtaxat cum serie praetermissa, solum edicitur factum.

165. Non tamen absque occulto mysterio ille modus ab omnibus Evangelistis extitit praetermissus, de quo tutius quam ipsis nemini crederemus. Quod quidem arbitror factum esse, aut *quia vulgata notitia, qua sic damnati exitio credebantur, temperavit manum, ne insererent in scripturis crucifixionis modum; aut ne viderentur Evangelistae succumbere verbis; seu quia Spiritus sanctus sic breviter scribi voluit, ut pia consideratio, non expressa per atramentum, pia meditatione ad meritum fidelium remaneret.*

OCT. S. IOANNIS APOST. ET EVANG.**Christus denudatur et crucifigitur.**

Secundo contemplemur quam dire Christus crucifigitur. Imaginare, devota anima, quam impie satellites illi crudeles coram omni multitudine inhumaniter ac furibunde nudum expoliaverunt eum, sicut de utero Matris egressus est, ut et nuditas esset ad opprobrium, et faciliorem redderet ad tormentum. O quid erat tunc videre, et quid etiam nostris considerationibus praebet quod ad mortem subeundam expoliatur Filius Dei Jesus, ut nobis pateat totus, nihil operiens, nisi quod creatura suo captu non recipit; ut, sicut nudus corpore dum patitur revelatur, sic ipsum verum Deum, omni amoto velamine, intuitive in aeterna gloria contemplemur? et ut insuper ostendatur quod ad claram et nudam visionem Dei nemo aliter potest pervenire, nisi merito passionis eius¹.

167. Sic denique crudeliter denudatus capitul ille mansuetissimus agnus, atque supinus ducitur super crucem; magis vero in animo ad homines charitate distentus, ut etiam crucifixores sui non ex-

¹ Ex S. Birgitta et aliis, imo ex reliquis de pannis passionis Dominicae, excludenda videtur, sub multiplice respectu omnimoda nuditas. Unde haud mirum si in Evangelio apocr. Nicod. 10, legitur: *Exuerunt eum vestimentis suis et linteo succinxerunt.* Alii aliter.

cluderentur a charitate fontali, etenim oravit pro eis; ipse vero in nullo renitens ad omnia tractabilem se praebebat cum tanta mansuetudine, cum tanta pietate, ac cum tanta devotione faciei suac, quod non solum moveri ad pietatem impii persequentes, verumetiam eorum corda naturali quadam compassionem debuerunt in tali aspectu consindi; quorum vicem postea durities lapidosa complevit.

168. Illo igitur sacratissimo Corpore iam extento, praesto sunt clavi et mallei desuper ferientes in manu valida affigentium; qui, ut atrocus et expeditius hanc impietatem perficerent, ut in alicuius piam meditationem venit, trifarie sunt divisi. Unus dexteram manum, alter sinistram, tertius pedes superpositos pervalide distentos ictibus crebris et validis resonantibus super clavorum capita fixerunt. Sive primo unam, deinde aliam manum, demum pedes confixos esse credamus, premebatur et configebatur immisericorditer illa Caro sanctissima, atque Corpus illud in illa hora erat in sua saeva passione ab omnibus derelictum. O quam dure ille sonitus malleorum resonabat in auribus, magis vero in cordibus diligentium Christum, maxime in corde dulcissimae Matris eius! Tam dire et crudeliter tractaverunt sanctissimum illud Corpus in modum pellis trahentes quum cruci affigerent, ut in persona Christi Propheta (PSAL. XXI) dicat: *Foderut manus meas, et pedes meos, dimiseraverunt omnia ossa mea.*

OCTAVA SS. INNOCENTIUM

Christus crucifixus a terra elevatur.

TERTIO contempnemur quam mire Christus a terra elevatur; deinde ipsum lignum Deo totaliter insignitum impii satellites exererunt in altum viribus plurimorum, et solitis instrumentis dolore novo Christum Dominum cruciantes, dum pondus Corporis, manuum atque pedum carnem, et nervos divelleret, et diversimode laceraret.

170. O anima mea dilecta, respice nunc in faciem Christi tui, et vide quomodo effluxit omnis pulchritudo de vultu illius, et qui erat speciosus forma prae filii hominum nunc appareat omnino indecorus. Vide quomodo non est ei species neque decor, quia decorum vultus illius verberum mutavit livor, ac sputorum foedavit turpitudo, et crux. Aspice illos fontes manuum ac pedum Domini tui sacrum Sanguinem manantes, et inundantes; vide apertas cataractas coeli, ut inundet diluvium gratiae ad nostram malitiam et superbiam submergendam. Ecce, anima mea dilecta, triumphale vexillum in altum erectum contra aereas potestates cum quo possis de omnibus tuis adversariis triumphare.

171. Contemplare, anima mea, quod tibi tricoloratum ostenditur, quum sit ibi candor virginiae carnis, et nigredo livida flagellarum, et rubor pretiosi Sanguinis, ut tu ipsa simili formeris effigie, scilicet, innocentia candida, poenitentia nigra, et charitate ignea rubicunda.

IN VIGILIA EPIPHANIAE ¹

Christi amor dum pendebat in cruce.

SECUNDO principaliter in proposito Prophetiae verbo inducimur a Christo ad sensum suorum moerorum atque clamorum, quum Psal. xxxvii subiungit: *Rugiebam a spiritu cordis mei;* unde merito de ipso Is. xxi cap., ait: *Clamavit ut leo super speculam Domini.* Ego sum stans, scilicet, in cruce iugiter per diem. Insuper tamquam leo rugire dicitur, quia ipse *leo de tribu Iuda* (APOC. v). Circa autem hanc secundam partem principalem tres admirandas contemplationes subdamus. Primo contemplemur Christi amorem, secundo mundi horrorem, tertio devotorum dolorem.

173. Primo enim contemplemur Christi amorem, scilicet, dum pendebat in cruce; ardebat nempe Iesus igne nostrae dilectionis; et nudus, sicut ebrius crapulatus a vino, tractabat salubria verba vitae,

¹ Infantem divinum asperrima hieme, tempore alienissimo, loco peregrino, deserto abiectissimoque stabulo, longe a dulci patria, exclusum hospitio nasci; non mollibus plumbis, non purpura et holoserico, sed stipulis et paleis excipi; non alio praeter parentis brachia et amplectus calore foveri, quam quem pauperrimae supellectilis pars optima, tenues fasciae, et asellus cum bove ministrarent, haec tanta sunt, quae amantissimae Matris animum gravissimo dolore confondere debuerunt. (*Orator Marianus*).

secundum quod ipse praedixerat Matth. xii cap.: *Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bona.* Quis namque dici potest convenientius bonus homo, quam ipse Christus? quum etiam Luc. xviii cap. scriptum sit: *Nemo bonus, nisi solus Deus.* Ipse nempe de bono thesauro cordis sui, qui est amor, licet semper protulerit bona, optima tamen effudit, quum ex amore nostro pendebat in cruce. Ibi enim ostendit cor suum esse fornacem ardentissimae charitatis ad inflammandum, et incendendum plenissime et efficissime universum; unde tunc protulit septem sacratissima et ardentissima verba, quasi septem inflammatos, et inflammantes amores.

174. Primus enim inflamans amor fuit mirae remissionis, secundus mirae devotionis; tertius mirae confoederationis, quartus mirae derelictionis, quintus mirae attractionis, sextus mirae consummationis, septimus mirae reductionis.

Primus etenim Christi amor inflammans in cruce fuit mirae remissionis. Quod quidem apertissime claret, dum amorosus Iesus, minime charitatis oblitus, nec ad rependendam pro malo gratiam tardus, non obumbratus confusionibus, nec absortus doloribus etiam dum crucifigitur, pro suis crucifixoribus, ex amore immenso Patrem exorare dignatus est, dicens: *Pater, dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt.*

175. Considera, anima mea, quam superfluens fuit amor dulcis Domini Dei nostri super impios hostes suos, quando non solum pleno corde fuit indultor,

sed etiam efficacissimus intercessor, et piissimus excusator. Unde nec allocutus est Iudicem qui prece non flectitur, sed paterno nomine suo blandiens Genitori, sibi quasi conclusit nihil tanto Filio denegandum. Nec insuper ait: examina Pater, vide Pater, considera Pater: sed *dimitte*, inquit, *Pater*, quasi dicat: Etsi iustitia punitionem requirat ex actibus suis, misericordia tamen remittat gemitibus meis.

176. Ad quos etiam referatur oratio, et petitio sua, quum dicit: *Dimitte illis*, licet indeterminate loquatur; tamen ad tria hominum genera dici potest quod dilatavit dilectionis mentem: primo ad ipsos crucifigentes, secundo ad Iudeos ignorantes, tertio ad quoslibet peccatores.

EPIPHANIA D. N. I. C.¹

Christus orat pro crucifigentibus, pro Iudeis ignorantibus, pro peccatoribus.

ROMO enim direxit dilectionis, et orationis intentionem ad ipsos crucifigentes; et, ut erga eos paternam iustitiam ad misericordiam flectat, ignorantiam illorum allegat, dicens: *Quia nesciunt quid faciunt*. Sciunt utique quod crucifigunt; ignorant quem crucifigunt. Romani enim erant, aut de gentibus incircumcis ministri, et milites Pilati qui hoc ad litteram exercebant, nutriti sub cultu perfidiae, quae dicebatur servitus idolorum; nec assueti fuerant va-

¹ Simul autem ut Christus Dei Filius nostram in Virgine Matre naturam suscepit, etiam pro nobis pati coepit. Ab illo namque momento usque ad spiritus exhalationem in cruce numquam gravissimis cordis doloribus caruit, sed toto vitae suae spatio propter nos dirissime sese affixit, ut nos cum Patre in gratiam restitueret; simul etiam ut suo exemplo animaret nos ad perferenda huius vitae mala, et ad fugiendam omnem mundi dissolutionem et voluptatem, amplectandamque poenitentiam, et arctam viam illam, quae dicit ad vitam (Lanspergius *in solemn. Annunt. B. V. M.*).